

Gemopper op raadsleden die zich aan de wet houden

Marcel van Dam

SC, 3 november 2015

Een favoriet tijdverdrijf onder bestuurders en ambtenaren is *raadsleden-bashen*. Raadsleden doen maar wat, snappen het niet, houden zich met details bezig, lezen niet en er zijn teveel partijen. Bovenal vullen ze hun rol verkeerd in: in plaats van rustig kaders te stellen en daarop te controleren, doen raadsleden aan belangenbehartiging en bedrijven politiek! Het dieptepunt is natuurlijk als een bestuurder wordt weggestuurd. Daalt het aantal gevallen wethouders, dan schuiven de jammerklachten soepeltjes naar vallende burgemeesters. Al dat gemopper zou te rechtvaardigen zijn als er negatieve maatschappelijke effecten zouden zijn. Maar die ontbreken echter.

Achter dat gemopper zit dan ook vooral angst. Wat doen die raadsleden toch? Het antwoord is tamelijk eenvoudig. Raadsleden doen wat volgens de Grondwet, gemeentewet, kieswet en nog wat andere wetten van hen wordt verlangd. Vallende bestuurders? De gemeenteraad is het hoogste orgaan in een gemeente, ontslaat en benoemt wethouders en geeft een doorslaggevend advies over de aanstelling van een burgemeester of de verlenging daarvan. Dus moeten zij het vertrouwen van de raad hebben en houden. In een functionerende democratie is dat geen papieren tijger. Versnippering? De omvang van de raad ligt vast en het succes van de emancipatiebewegingen van de afgelopen eeuw weerspiegelt zich in volksvertegenwoordigingen: de zetel worden over steeds meer partijen verdeeld. Te weinig inhoud? Door de nationalisatie van raadsverkiezingen waarbij landelijke politici het beeld domineren, bestaan raden vooral uit partijen die van elkaar verschillen op lokaal helaas vrijwel irrelevante ideologische gronden. Dat wordt versterkt doordat regering en parlement de lokale beleidsvrijheid bewust marginaal houden. Oneigenlijke profileringsdrang? Als partijen zich niet van elkaar onderscheiden, keren kiezers zich af omdat het toch een pot nat is. En als profileren op de inhoud niet kan, blijven profileren op het proces en door op de man te spelen over; meer smaken zijn er niet. Individueel profileren? Enige jaren geleden heeft de wetgever dat krachtig aangemoedigd door de drempel te halveren om met voorkeursstemmen te worden gekozen. Met een paar honderd stemmen kan iemand meestal al worden gekozen. Wie de eigen kansen wil vergroten of juist wil voorkomen dat zijn kansen dalen doordat anderen zich profileren, maakt zich extra zichtbaar. Mocht al dat geprofileer tot problemen in de fractie leiden, dan begin je gewoon je eigen fractie want volgens de kieswet zijn immers individuen gekozen. Geen kaderstelling? Die opdracht staat nu juist weer nergens in wet- of regelgeving.

Eigenlijk zijn raadsleden zeldzaam keurige mensen omdat ze doen wat de wetgever van ze vraagt. Wie een groep mensen op een voetbalveld zet, een voetbaltenue aantrekt en een boek met voetbalregels geeft, moet niet raar staan te kijken als die mensen gaan voetballen. Natuurlijk kunnen ze op dat veld ook gaan hardlopen, badmintonnen of een boek lezen. Mopperen en roepen dat dat veel beter zou zijn of zelfs zo zou horen, is echter zinloos. Wat we er ook van vinden en ongeacht of er niet wat beters te bedenken valt, met ongewijzigde regels blijft het spel hetzelfde.